

FUGA PE VÂRFURI

Editura ACT și Politon

Str. Înclinată, nr. 129, Sector 5, București, România, C.P. 050202.

tel: 0723 150 590, e-mail: office@actsipoliton.ro

www.actsipoliton.ro

FUGA CON PUNTERAS

Testimonio de la gimnasta **IULIA MOLDOVAN**

© 2021, Marta Moreno

© 2024 Editura ACT și Politon pentru prezenta ediție românească

Fotografii: puse la dispoziție de către Iulia Moldovan

Traducător: **Bianca Stănescu**

Redactor: **Camelia Zara**

Tehnoredactor: **Teodora Vlădescu**

Coperta: **Alexandra Ilie**

Copyright Manager: **Andrei Popa**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MORENO, MARTA

Fuga pe vârfuri / Marta Moreno; trad.: Bianca Stănescu. - București: ACT și Politon, 2024

ISBN 978-630-303-278-8

I. Stănescu, Bianca (trad.)

929

796

AVERTISMENT: Distribuirea, copierea sau piratarea în orice fel a acestei cărți nu este pedepsită numai prin lege, dar contravine și tuturor normelor și principiilor etice și sănătoase pe care un astfel de titlu le promovează. Ce fel de efect va avea energia pe care vreți să o transmiteți mai departe, dacă aceasta vine prin furt, ilegalitate și lipsă de respect față de autor și față de toți cei care au contribuit la crearea acestei cărți, astfel ca ea să ajungă la dumneavoastră? Împărtășiți cu ceilalți informațiile importante, valorile și lecțiile pe care le-ați aflat din acest material, într-un mod corect și responsabil.

Marta Moreno

FUGA PE VÂRFURI

Mărturia gimnastei

IULIA MOLDOVAN

Traducere din limba spaniolă de

Bianca Stănescu

ap!
act și politon

Celor doi fii ai mei, Dominic și Manuel;
soțului meu, Gavrilă; părinților mei; fratelui meu, Ionuț,
și tuturor celor care iubesc gimnastica ritmică.

Mulțumiri:

Ție, Marta, pentru că ai crezut în povestea mea
și ai vrut să o faci cunoscută întregii lumi.

Persoanelor care apar în această carte și care, direct sau indirect,
m-au ajutat și m-au susținut în toți acești ani.

Tuturor celor care, cu mic cu mare, fac sau au făcut parte
din Clubul Sportiv Ontinyent, pentru căldura cu care m-au primit
și șansa pe care mi-au acordat-o.

Urmează drumul visurilor tale. Nu te va dezamăgi.

IULIA MOLDOVAN

Tatălui meu, pentru acel sincer și convins „mergi înainte!”,
pe care mi l-a spus încă din prima clipă.

Mamei mele, care m-a ajutat să fac ordine
în toate aspectele vieții mele zbuciumate.

Celor două comori ale mele, fiindcă sunt motivul pentru care mă
trezesc dimineața, și ei, frumoasei întreruperi pentru acest proiect.

Soțului meu, care mi-a fost alături necondiționat, la bine și la greu.

Iuliei, pentru privilegiul oferit, pentru curajul ei
și pentru că nu a avut nicio secundă de ezitare.

MARTA MORENO

Iulia Moldovan (Bistrița, 1983). A fost cea mai bună gimnastă a României timp de aproape un deceniu. În cariera ei sportivă, a câștigat numeroase medalii la competiții naționale și turnee internaționale. În plus, s-a calificat în diferite finale ale campionatelor europene și a participat la mai multe Mondiale. Fuga ei din echipa de gimnastică ritmică a României s-a transformat într-un scandal național care, chiar și în ziua de astăzi, reprezintă un subiect de interes pentru fanii acestui sport.

În prezent, își continuă activitatea în gimnastică ritmică în calitate de antrenore la Clubul Sportiv Ontinyent (Valencia).

Marta Moreno (Valencia, 1989). Licențiată în Jurnalism la Universitatea CEU Cardenal Herrera. Cariera ei profesională s-a concentrat pe comunicare politică și instituțională.

Este legată de gimnastica ritmică în calitate de arbitru națională a acestui sport. În proiectul de față, după zeci de întâlniri, scrie povestea protagonistei fără să evite controversesele. *Fuga pe vârful: Mărturia gimnastei Iulia Moldovan* este prima ei carte, al cărei obiectiv nu a fost acela de a crea o poveste, ci de a face cunoscută povestea gimnastei Iulia Moldovan.

Cuvânt-înainte

Iulia Moldovan, micuța bijuterie blondă, este o gimnastă pe care am avut norocul să o antrenez: cu atâta pasiune, hotărâre și ambiție, m-a ajutat prin personalitatea ei să evoluez ca antrenore; nu voi uita niciodată cum, cu glezna în ghips, făcea studiu la bară sau integrale cu obiect! Nu pot uita nici cum, la concursurile internaționale de junioare, stăteau ru-soaicele să o urmărească în evoluțiile ei! Un talent special care a strălucit cu tot trupul ei minunat și cu un suflet plin de dorință. Așa ceva se naște rar și este o binecuvântare pentru orice antrenore adevărată!

– Maria Gîrbă, antrenor emerit, coordonatoarea
Lotului Olimpic de Gimnastică Ritmică al României

Prefață la ediția în limba română

Iulia Moldovan, sau „bulgărele de aur”, așa cum îi spuneam eu atunci când am cunoscut această fetiță subțirică și firavă cu părul blond, ireal de frumos, desprins parcă din poveștile cu zâne: oacheșă și plină de viață, dornică de a învăța lucruri noi și de a descoperi toate tainele lumii de basm în care a intrat când a făcut primii pași în sala de pregătire de la „23 August”*, pentru a cuceri podiumurile mondiale ale gimnasticii ritmice.

Pe vremea aceea, eu eram încă în activitate (eram seni-oară), Iulia avea doar 10 anișori, iar șansa a făcut în așa fel încât să începem să ne antrenăm împreună, să împărtășim experiențe și trăiri (eu), entuziasm și inocență (ea). Iulia făcea parte dintr-un grup selecționat pe sprânceană de către antrenoarea mea – antrenor emerit, doamna Maria Gîrbă. „Bulgărele de aur” se distingea ușor prin eleganță, prețiozitatea mișcărilor, ambiție și determinare. Cu o dorință arzătoare de progres și afirmare, a înaintat extrem de repede în topurile europene și mondiale, execuțiile ei fiind de o precizie exemplară și, totodată, pline de pasiune, trăire și expresie artistică.

* Devenit actualmente Complexul Sportiv Național „Lia Manoliu”. (n. red.)

Îmi aduc aminte că, între timp, eu îmi încheiasem activitatea de performanță ca gimnastă și lucram alături de doamna Maria Gîrbă, ca antrenor voluntar. Lucram cu *Iulica*, care ne încânta cu plutirea și gingășia ei, și îmi amintesc în mod special momentul în care a intrat pe covor la un concurs din Franța, când multe specialiste au venit să o urmărească și comentau: „Hai să o vedem pe rusoaica aia mică”. Pentru noi, era o onoare această comparație a ei cu o mică rusoaică, fiind un lucru cunoscut că, în lumea gimnasticii ritmice, rusoaicele sunt gimnaste elegante, performante, cu tehnică foarte bună și provenite dintr-o școală cu o mare tradiție în acest sport. Impresionant este că pe Iulia nu o speria nimic, era mereu curajoasă și deschizătoare de drumuri, atât în cadrul grupului din care făcea parte, cât și din punct de vedere tehnic (abordarea elementelor inovative): o personalitate puternică, cu țeluri înalte și bine stabilite.

Plecarea („FUGA”) ei în Spania nu a fost tocmai o surpriză, fiindcă mereu vorbea de un viitor mai luminos și, așa cum spuneam, și-a luat soarta în mâini cu curajul ei caracteristic și s-a luptat cu toate vicisitudinile inerente unei astfel de decizii și experiențe. Mă bucur enorm că a reușit și că a fost încrezătoare într-un destin schimbat la 180 de grade. Mă bucur că, așa cum veți descoperi în paginile acestei cărți, a întâlnit oameni de bine care au sprijinit-o în demersul ei de a reveni la normalitate într-o țară străină, printre străini, oameni care au ajutat-o să-și facă un rost, ea fiind doar o copilă de 18 ani.

Iulia de astăzi...? O femeie superbă, mamă a două minuni, soție, antrenoare, suflet cald și bun, săritor... sau, poate cu asta ar fi trebuit să încep. Același suflet de aur, blând, educat și recunoscător. Sufletele speciale se recunosc și trec testul timpului... Călătoria noastră durează de mai bine de 30 de ani și sfidează distanța fizică dintre noi, fiecare revedere întâmplându-se cu aceeași bucurie și cu multe amintiri depănate – unele dintre ele regăsindu-se și în cartea de față.

Pentru Iulia: îți urez succes în tot ceea ce viața îți așterne mai departe în călătoria ta!

Pentru cititori: odată cu lecturarea acestei cărți, sper să o descoperiți pe Iulia exact așa cum este ea și, de ce nu, să vă lăsați inspirați de povestea ei de viață și de forța și determinarea cu care și-a urmat visurile.

Irina Deleanu,

Președinta Federației Române
de Gimnastică Ritmică

Introducere

Paginile următoare ne vor introduce în povestea unei copile care și-a îndeplinit visul de a deveni cea mai bună gimnastă a României, câștigând medalie după medalie. Dar nu tot ce strălucește este din aur, căci să te dedici pentru aproape un deceniu gimnasticii ritmice, într-o competiție acerbă, înseamnă pierderi și sacrificii.

Protagonista acestei povești a profitat de participarea la Campionatul Mondial de Gimnastică Ritmică din 2001, desfășurat la Madrid, pentru a fugi clandestin din lotul național. La 20 de ani după ce a renunțat la cariera de gimnastă, Iulia a acceptat să-și spună povestea în această carte.

Încă de la început, pe când era doar o copilă, a trebuit să se îndepărteze de părinți, care s-au trezit în situația de a „renunța” la fiica lor ca să nu îi spulbere visurile și să o lase să strălucească așa cum își dorea. Au avut încredere în sfaturile primei antrenore care a descoperit-o pe Iulia și care i-a prezis reușite importante și o carieră de succes. După o perioadă scurtă în care a practicat acest sport, la doar 9 ani, Iulia a urcat pe cea mai înaltă treaptă a podiumului de gimnastică ritmică la nivel național. La scurt timp după această reușită, a fost selecționată să facă parte din

lotul național, locul care a devenit, timp de aproape zece ani, casa și familia ei.

Nivelul ridicat de exigență față de sine a adus-o față în față cu cele mai bune gimnaste din lume, iar lupta ei continuă pentru a deveni cea mai bună din România i-a marcat fiecare zi, începând din momentul în care a fost proclamată câștigătoare în prima competiție la care a participat, la 8 ani. De atunci, a fost campioana României nouă ani la rând. Perioada în care a făcut parte din lotul național, a fost marcată de multe sușuri și coborâșuri; de la momente de fericire deplină, la cele de mare dificultate fizică și psihologică, când, în loc să se simtă o stea a gimnasticii, i se părea că seamănă mai degrabă cu un puzzle cu piesele amestecate. Cu toate acestea, Iulia mărturisește că toate momentele, fără excepție, au meritat.

Motivată de o poveste de iubire, de îndoieli, de dezamăgiri și de un sentiment care îi prevestea finalul carierei sportive, adolescenta, care de abia împlinise vârsta de 18 ani, a luat o decizie pripită care i-a schimbat radical viața. După fugă, a fost copleșită de un viitor incert, plin de adversități și de dificultăți juridice atât în ceea ce privește șederea ei în Spania, cât și întoarcerea în țara natală, toate acestea devenind subiecte la ordinea zilei. Acum, privind în urmă, Iulia recunoaște că nu a fost cea mai bună metodă de scăpare, din pricina consecințelor grave care s-au răsfânt asupra mediului ei, precum și a persoanelor care au fost afectate de decizia pe care a luat-o.

În această carte, Iulia își dezvăluie experiențele; unele pline de umor, altele încărcate de lacrimi de emoție. A vorbit despre fiecare episod al experienței sale cu zâmbetul pe buze, lucru care reflectă dragostea sinceră ce i-o poartă acestui sport. În ciuda momentelor dificile pe care a fost nevoită să le înfrunte, nu a păstrat în ea niciun strop de resentiment, nici față de acest sport, nici față de persoanele care fac parte din povestea ei. Acestea fiind spuse, protagonista este conștientă că toate bucuriile și adversitățile pe care le-a trăit au format-o mai întâi ca fată, apoi ca gimnastă, ca adolescentă, ca persoană adultă, ca antrenoare și ca mamă.

Obiectivul acestui proiect este de a-i rescrie povestea prin intermediul amintirilor, cu maximă admirație și recunoștință și, în același timp, acela de a servi tinerelor gimnaste drept exemplu că visurile pot deveni realitate dacă există voință, efort și perseverență, fără ca acestea să le împiedice să se bucure de esența gimnasticii ritmice. Iulia nu a uitat nici de noua generație de antrenoare, demonstrându-le că se pot aplica și metodologii noi, care dau roade în competițiile de nivel național.

Această poveste, cu toate componentele ei (efort, perseverență, sacrificiu, dezamăgire, fugă, incertitudine...), trebuia să fie spusă și, astfel, numele Iulia Moldovan să rămână gravat în istoria gimnasticii ritmice, acum că timpul i-a vindecat toate rănilile și că se poate simți sigură pe sine pentru a o putea retrăi în perspectivă.

Partea I

ÎNCEPUTUL MEU NEAȘTEPTAT ÎN GIMNASTICĂ

1

Anul 1976, Jocurile Olimpice de la Montreal. Gimnasta româncă Nadia Comăneci își așteaptă notele după ce a executat exercițiile la sol, sărituri, bârnă și paralele inegale. A făcut exercițiile la perfecție, iar arbitrii i-au dat nota maximă. Acel 10 neașteptat – primul din istoria Jocurilor Olimpice – nu a marcat doar o generație, a marcat o țară și lumea întreagă.

Eu încă nu mă născusem, dar acest moment istoric de cotitură în sport a fost de o așa mare anvergură, încât avea să mă ghideze și să-mi influențeze toate aspirațiile chiar și ani mai târziu, fiindcă Nadia Comăneci a devenit un simbol nu doar în sport, ci în toate privințele în țara noastră. Ori de câte ori cineva aducea vorba despre gimnastică, te gândea inevitabil la acea reușită, iar acest sport era asociat negreșit cu gimnastica sportivă, adică ce se dădea la televizor.

Într-o zi, pe când aveam 7 ani, învățătoarea de la școală ne-a anunțat vizita unei femei din lumea gimnasticii care avea să ne pună să dăm niște probe. În acel moment, a intrat în clasă o doamnă cu o înfățișare impunătoare: înaltă, cu un păr bogat și foarte frumoasă. La început, m-a intimidat. S-a apropiat de noi cu pași fermi și ni s-a adresat pe un ton hotărât. Pe vremea aceea, în România era ceva normal să vorbești așa; oamenii nu obișnuiau să fie afectuoși, acesta fiind felul lor de a-și arăta autoritatea în fața celorlalți.

Această femeie, doamna Doina Pasmangia, ne-a cerut tuturor fetelor să ne punem în rând. Băieții au fost excluși de la aceste probe, era interesată doar de noi; căuta fete din zonă pentru a forma o echipă de gimnaste. Nu-i păsa nimănui dacă noi voiam sau nu, dacă voiam sau nu să fim gimnaste; pur și simplu așa era, și nici nouă nu ne trecea prin cap să refuzăm, ba chiar recunosc că, în acel moment, s-a născut în mine dorința subită de a descoperi acea lume. Eu, fiind doar o copilă de 7 ani, nu aveam o idee concretă despre viitor, dar în acea clipă am simțit că ar putea fi o oportunitate bună. Atunci mi-a fost clar, asta era scopul meu: voiam să fiu ca marea Nadia Comăneci, idolul meu.

Acolo, în mijlocul clasei, înconjurate de pupitre de ambele părți și sub privirea ei atentă, ne-a spus să facem trei exerciții, unul după altul, în timp ce ne vorbea cu o atitudine tranșantă și autoritară. Încă îmi amintesc exercițiile: un

pod^{*}, un șpagat^{**} și să ne așezăm în poziția a șasea^{***}, cu brațele întinse în lateral. Sunt convinsă că am ieșit în evidență printre colegile mele din două motive. În primul rând, datorită aspectului meu fizic: eram o fetiță destul de slăbuță, cu un păr blond foarte deschis și pielea la fel de deschisă – de fapt, ani mai târziu, pe când deja făceam parte din lotul național, unele persoane îmi spuneau „Albă ca Zăpada”. Și, în al doilea rând, pentru că era imposibil să nu-mi fi observat genunchii atunci când i-am întins: hiperextensia pe care o am continuă să atragă atenția și în ziua de astăzi, și nu a trecut neobservată nici atunci. La finalul celor trei exerciții, doamna Doina nu a făcut niciun fel de evaluare, doar mi-a spus să mă prezint câteva zile mai târziu la un antrenament. Dintre toate fetele din clasa mea, eu am fost singura aleasă.

Antrenoarea locuise câțiva ani în Fălticeni și voia să înceapă de la zero cu o echipă de gimnaste care fuseseră selecționate din toate școlile din Bistrița. A reușit să adune multe fete care aveau talent pentru acest sport, unele dintre ele ajungând chiar în lotul național – deși nu aveau să rămână prea mult timp.

* Podul este un exercițiu care implică o mare flexibilitate a spatelui. Cu picioarele pe podea, corpul trebuie lăsat pe spate până când mâinile ajung să atingă podeaua în spatele picioarelor. (n. aut.)

** Șpagatul constă în deschiderea picioarelor la un unghi de minimum 180 de grade. (n. aut.)

*** Pentru a se așeza în poziția a șasea, gimnasta stă dreaptă, cu picioarele apropiate și genunchii întinși. (n. aut.)

După acea oră, am plecat alergând spre casă, foarte fericită la gândul că le voi da vestea cea mare părinților mei, Ilișca și Niculae, și fratelui meu, Ionuț, care este cu un an mai mic ca mine. Pe drum, nu conteneam să mă gândesc cum aveam să le spun; voiam să le povestesc tot ce se întâmplase, fără să-mi scape nici cel mai mic detaliu, dar emoțiile m-au copleșit și tot ce am reușit să spun a fost: „Am fost selecționată, voi deveni gimnastă. Voi fi ca Nadia!”.

Bineînțeles că prima lor reacție a fost să mă privească cu scepticism, neînțelegând nimic, dar, odată ce am reușit să mă liniștesc și să le explic ce se întâmplase, le-a plăcut ideea și mi-au oferit numaidecât sprijinul lor; și-au dorit dintotdeauna să fac sport. Cu toții eram bucuroși de noua veste, iar evenimentele care se petrecuseră prevesteau o oportunitate frumoasă pentru mine. În acel moment, nici nu ne puteam imagina cum aveau să fie următorii ani.

Spre surprinderea tuturor, am obținut imediat rezultate bune la nivel național și, după numai doi ani – la vârsta de 9 ani –, a trebuit să mă despart de familia mea. Aveam să ne vedem foarte rar. Cu trecerea timpului, a început să ne fie extrem de greu să facem față acestei situații, pentru că eram o familie unită. Ne despărțeau sute de kilometri, iar biletele de tren erau foarte scumpe. Familia mea era modestă, cu o situație financiară deloc ușoară, părinții mei fiind nevoiți să muncească foarte mult ca să poată veni la mine. Chiar și așa, am putut să ne vedem doar în rarele ocazii când, după multe eforturi, reușeau să economisească suficienți bani cât să vină toți trei să mă vadă.